

A SZERELEM ÉLETTANA

STUDIUMOK

**IRTA
BRÓDY SÁNDOR**

AMTAK Bt, 2025

Cop. AMTAK Bt, 2025

Felelős szerkesztő: Varsányi József

**Kiadó: AMTAK Bt, 2040 Budaörs, Semmelweis u.
6/B.**

06 20 218 6762 amtakbt@gmail.com

www.amtak.hu

Látogasson el webáruházunkba, és böngésszen!

ISBN 978-615-7002-32-6

Készült: AMTAK Bt, Budaörs

Tartalom

Előszó	5
A szerelem természetrajza	12
Általánosságok és különösségek	12
Egy kifejlődött asszony vallomása.....	18
A nő álhatatosságáról.....	26
A Kamasutram	33
A polgári- és uri szerelem technikája, avagy az alaptalan szerelem	40
A szerelmes férfiak ostobasága	47
A szerelem új, azaz nagyon is régi formái	52
Fejezetek egy szerelmes férfi élettörténetéből	63
Bevezető.....	63
Az "egy" asszonyom	66
Megölöm magamat	71
A férfiak "Bon fortune"-ja	76
Szeretni - szivarozni.....	83
Addio amore!	88
Egy beteg szerelem fiziológiája	91
Előszó	91
I.	94
II.	98
III.....	102

IV.....	106
V.....	111
VI.	117
VII.	120
VIII.	124
IX.	129
X.	135
XI.	137
XII.	141
XIII.....	144
XIV.....	148
XV.....	150
Végszó, azaz a szerelem elmulásáról	156
A mámor anyaga	160
A női szépség.....	160
A VENUSOK.	162
A HISTÓRIAI NŐK.	166
REMBRANDT ÉS RUBENS NŐI.	168
A NŐI SZÉPSÉG SZABÁLYAI.....	170
A MAGYAR NŐI TIPUS.....	172
SZABAD FANTÁZIA A SZUBJEKTIV SZÉPRŐL.....	176

Előszó

Most már itt az ideje, sőt talán sietős is a dolog, hogy a szerelemről való érzéseimet és gondolataimat lejegyezzem. Nem rendszerbe foglalva, inkább csak ötletszerűen és csak annyi elmélyedéssel, amelyre ebben a korszakban férfi képes lehet. Nagyon szeretnék egyszerű lenni ebben a hallatlanul bonyolult kérdésben. Szeretnék bátorsággal belenézni a titkok titkába, amelyet mindenki tud. Ha egészen becsületes ember és igazi író volnék, azon kezdeném, hogy én magam nem tudok semmit különöset és utalnék a világirodalomra és annak az alján, a végén a magam írásaira, amelyek hét éves korom óta, egész máig, negyven kötetten át csak a szerelemről szólnak és semmi másról. Hogy mernék e hatalmas és egyetlen egy valakihez, mert aligha, ha van más, hozzá is nyulni, és hogyan bátorodnék mint egy még mindig részeg tanár, hogy megmagyarázzam az egész ügyet - halottakon. Igazában a szerves vegytanra kellene bíznom a dolgot, annak a bontakozó igazságai között van - valami jel. Vagy a filozófusokhoz forduljak? Egy-egy szót tudnak azok is. Szépen dadognak. Gondoltam: a fiziológusokhoz fordulok, - szegényekhez, akik maguk is színezett baktériumok.

Mit tagadjam, nagy gyönyörűség nekem, hogy tárgyammal foglalkozzam, amelyen kívül más igazán nem igen érdekelt. Legfeljebb az ellentéte: a halál. És mentől jobban közeledem az utóbbihoz, annál erősebben izgat maga az élet, azaz a szerelem. Gondolom, a k e t t ő e g y. A nap, a tűz, a meleg

mindenféle formájában, a mámor forrósága, lelkiekben és testiekben ugyanegy; a nap, a rádium, az ismeretlen csillagok kisütése. Nevezzük két billió ismeretlen jelenségnek, ami van és ami alkalmasint csak kettő: egy pár-ember. A férfi meg a nő. Még az se lehetetlen, hogy csak a nemiség. És úgy látszik, ennek a törvényei ugyanazok, legalább is hasonlók, a nagyszerű élővilágban mint a kövekben, a fűvekben és még meg- és fel nem ismert valamikben és valakikben. A vegytan azt hiszi, hogy a karbonnak, a metanfiánnak négy ölelő karja van. Minden diák tudja, hogy a férfi virág elküldi szerelmét a női virágnak, pedig nincs is szerencsájuk egymáshoz. Vigyázzunk, hogy ebbe a sokféleségbe és egyetlen egybe bele ne bolonduljunk, mint a levés, azaz a lét kérdésébe és úgy látszik, hogy az emberiség korlátoltságában nagyszerű ösztönnel cselekedett, amidőn a teremtető Isten cselekedeténél megállapodott. Nagyon helyesen tette, amidőn minden okának egy emberszerű lényt kreált és elfogadott, hitt benne és megszerette azt és a többi isteneket mind. Végre is nem lehetetlen, hogy így van. A magam részéről nem szégyellem, hogy van hajlandóságom a hitre és ha kételkedem, anyámra gondolok, mint a legfőbb bizonyítékra, pedig ő maga hitetlen volt. De volt, anyám volt. Nekem pedig gyermekeim voltak és vannak. Ezek mind összefüggések az étellel, annak a különös lánczolatával. (Ez a láncz! A szerves vegytanban is a vérnek ez a sémája; a láncz, titka van, de megoldása nincs. Annyit tudunk, hogy egy pár-kapocs van. Az egyik him, a másik, a női kapocs!)

De védekezem, hogy tudományos jelenségekbe és elméletekbe kapaszkodjam bele, és azok csigahátán

vágtassak előre, hogy elérjem célomat: tárgyam leegyszerűsítéséhez és összezavarásához, fölnagyításához és kiczifrázásához.

Egészen bizonyos némely dolog az egészből, az egész szerelemből.

Egy: nagyon jó. (Még emlékszem.)

Második: a legfőbb cél és a legfőbb céltalanság.

Harmadik: istene, királya és a legnyomorultabb rabszolgája a mai és a soha el nem muló holnap fönnmaradásának, mindennek ami van. Abba bele kell nyugodnunk, hogy nem csak a számunkra találták föl. A legmagosabb csudák, a csillagok is rendszeresen cselekszik. Egymás körül táncolnak, körbe-körbe, egymásba furakodnak, elválnak, fiadzanak. Ugyanezt teszik maguk az istenek is, mint ahogy a derék görögök hitték. Elég jó izlésre vall, hogy az istenek embereket is szerettek, sőt állatokat is, ha szépek voltak. Még ugyanegy neműeket is. Ami ellen az én izlésem hevesen tiltakozik, de maga a művelt, sőt tudományos ujkor még sokkal elnézőbb. És ami a női nemet illeti, ebben a képben még több mint megértő. Ujabban favorizálja a jelenséget. Régen: csak megértette. Ma? Belterjessé tette. Megy valamerre?

Negyedik, a jó szerelmi kérdés. A nemi ösztön. Kiben, kiben vad és telhetetlen, kiben csak pislákol, mint a rossz olajmécses vizes, elhamvadt szövétneke. Dicséretünkre, a férfiak dicséretére legyen mondva, ez inkább a nőkre

vonatkozik. Nem is hiszik, hogy az ember-nők között mennyi a frigid, sokszor csak mimeli a nemi szerelmet, hogy a férfi örvendjen és - táplálja szép gyengébb testét, mely nem nehéz munkára született. Hogy ruhával elfödje, cifra tollal fölékesitse. Elbolondítsa. Megcsalja anélkül, hogy csálná.

Ötödik amit a tárgyról tudok: ezt az egész szerelem ügyet az ugynevezett költők összevissza gabalyították, összevisszadobták, cifrázták. Nyilvánvalóan a maguk kivételesen erotikus mivoltuknak kiélése kedvéért. Vagy csalás okán, avagy játékból. Az utánczás mániájából. Ostoba érvényesülés egy rossz és veszedelmes ipar kedvéért. Mindig haragudtam a költőkre: megmérgezték magát a szerelmet és magát az emberi társaságot. Még a legbecsületesebb Homeros, az ősi-költő is azt cselekedte. A fantasztikus nemi vágy nem duzzadt volna fel ilyen nagyra, változatosra nélkülök. Rossz munkát végeztek a költők vagy helyesen cselekedtek? Igazán nem tudom, a poézis az őszinteség és igazság rovására dolgozott, az kétségtelen és az is bizonyos, hogy szerencsétlen fajtánkat még szerencsétlenebbé tették.

A hatodik bizonyosság: hogy hiábavaló minden bizonyosság, lehetetlen minden igazság és képtelen minden általánosítás, ami tárgyam közelébe vihetne. Merészen körül szárnyalni talán lehetne, de körültegni: szegényes és hivságos.

A tárgyról való régebbi írásaim, amelyek e könyvben foglaltatnak, még okosabbak mert még bolondabbak. Ma, hogy lehiggadtam, nem tudom meghatározni a higgadtság

mértékét. Csak azt tudom, hogy érdemes volt a bolondságért, a mámorért, érette élni és érdemes volna, de csak azért élni tovább. Ha végérvényesen vége volna, nem élnék, mindenesetre nem kívánnék. De férfinál elmulhat-e igazán teljesen? Nőt már láttam, hogy szégyenkezve, bután nézett vissza rá. Letagadta hogy volt egyszer? Nem is tudta mi? Restelte, sőt utálta hogy volt egykor. Szégyenkezve törülgette a szája szélét. De akadt olyan is, aki nem helyeselte.

Viszont találkoztam egy nyolczvan éven túl - élete utolsó heteit élő férfival, - aki a szanatórium reggeliző termében az ablakmélyedésbe, a függöny mögé húzott és elpirulva halkan szólott:

- Jól aludtam. És egész éjszakán át egy tizenhat éves lányról álmodtam, akibe húsz éves koromban szerelmes voltam. Ezen a tegnap éjszakáján boldog voltam és most is az vagyok. - Az aggastyán feje reszketett. Szenilis volt, de az esze józan és ép.

Ha meggondolom, ha tehát újra meggondolom, nem szabad haragudnom a költőkre, akik a szerelmet fölnagyitják és összevissza szövik a képzelődés óriási és bonyolult szövőszékén. Hol van a legvakmerőbb és legromlottabb író, aki csak közelébe is férközhessék az élőlények szerelmi természetrajzának sok jelenségéhez. Egy magyar orvos beszélt nekem a közönséges hangyánál nem nagyobb bogarokról, melyek a tengerparti moszat mélyében élnek, örök sötétségben és ezért a természet takarékosága szemet se adott nekik: vakok e bogarak. Aligha látja egyik a másik ideálját és mégis szeretnek,

szaporodnak. Nem sűrűn, az igaz, - és a rovargyűjtők vagyont adnak egy példányért. Már sokkal olcsóbb a religioza nevű pók, amelynek a nője a legszadistább szadista a földi teremtmények összes női között. Francia természettudósok állítják, hogy a becsstelen póknő - nagyon haragszom rá, - szerelem közben a férfinak megeszi - a fejét.

Elhallgatok itt, mert félek a szokatlan perverzítástól. A rendes szerelem is vad dolog. Az állatoké sokszor csunya is.

Hajlamom mégis erős, hogy tárgyamat az emberen keresztül a lét minden élő jelenségével egybe foglaljam, egy csillagrendszerbe közösítem. E sorok írása közben olvasom, hogy egy angol vagy egy német - nemzeti felfogásom fenntartása mellett ez talán szabad? - kitalálta, hogy végső eredményében a hidrogén is szeret, sőt viszonya van egy atommal, ha ez megőrül illetve megőrjítettik. Sajnálom, hogy ugyyszólván csak ember-atom testvéreimről tudok egyet-mást, talán többet is, mint illenék. Itt is inkább csak a nemi vonatkozásokban. Ugy látszik erre van, de erős velem született tehetségem. A lelki és metafizikus tudásom, fájdalom, tökéletlen. A fiaim - öt van - minden mód jobban tudják e témát mint én. A legkisebb fiamtól, aki most már huszonegy esztendő, a tárgyamat illetőleg szeretnék sok mindent kölcsön kérni, de nem igen adja. Nagy néha el-elmond egy-egy részletet szerelmi, természetesen lelki életéből.

Multkor éjszaka, az ilyesmit csak éjszaka lehet, elbeszélte:

- Atyám, tudja-e, hogy a gyönyörűség, amit nékem eddig az élet adott, - és talán nem is ad többet, - négy-öt lépés este, fák alatt a sötétben. Sétáltunk Szerafinnal, a mamájával és a családjával. Holdas éjjel a kastély kapuja előtt sűrű hárs, tökéletes sötétség alatta. Ott kettőnket előre eresztettek, nem láttak. Az a négy-öt lépés volt minden. Néha csak egy csók, egy félölelés. Egész nap ezért az egy árnyékos pillanatért éltünk. Vajjon vissza jön-e még? Vajjon lesz-e még életemnek ilyen tökéletes és erős tartalma, vagy ez volt minden, az egész életem igaz tartalma. - A fiu spiritualista, de nem féltem.

Tudom, hogy a lelki rész erősen el van hanyagolva a tanulmányokban és ez igazságtalan és helytelen. De az író természetrajzában legfontosabb a testies hajlandóság. Az a meggyőződése, hogy a végzet arra rendelt, hogy a nemi szerelem fiziológiáját írjam meg, pozitív formában. A szelid és egy-nőjű Forel, a pszichológus Stendhal, a tulságosan mindentudó Balzac, az inkább csak furcsaságokat kedvelő Mantegazza, vagy a legtökéletesebb szanatóriumtulajdonos Krafft-Ebing - a kóros esetek az övéik. A jó erős, tisztán emberi kell nekem.

Ime eldicsekszem és mielőtt munkámba fognék, látom, hogy amit itt összeszedtem, inkább csak tanulmányok a szerelem élettanához. Az igazi vágyam az volna, ha most frissen, bár kiábrándult, de teljes munkához kezdhetnék. Az első vaskos kötet: A nép és annak szerelme. Ám az egészen más! De az idő és a korszak siettet, valami furcsa készülődések vannak. Az állatok maradtak a réginél. Az

emberek mintha végzetesen megváltoztak volna - igen sok dologban. Vagy csak nekem tetszik és látszik így? Vigyáznom kell, hogy el ne áruljam magamat. Sietős az utam, hogy legalább e tökéletlen írásművemet adjam közre most. Fogadják ezt is elnézéssel. Csak azt az egyet követelem, hogy frivol kíváncsisággal ne közeledjenek a könyvemhez, mint ahogy én magam minden frivolitás nélkül, majdnem komor komolysággal mélyedtem el a kérdések kérdésébe.

1921.

karácsonyhava.

(Tél van.)

Bródy Sándor.

A szerelem természetrajza

Általánosságok és különösségek

Le akarom írni a szerelem természetrajzát. Talán legokosabban és legegyszerűbben akkor cselekednék, ha kiválasztanám a mámor kertjének két szép és egészséges virágát és azokon bizonyítanám a magam igazait, elmondván létük minden mozdulatát attól kezdve, hogy bezárkózva, ismeretlenül, titokzatosan élnek a magban, egészen addig, amig elhervadva, újra alkotó részei lesznek

a földnek és az új növényeknek. Ugye, a szerelemnek ez az élettörténete lenne a legművészebb, csak hogy nem a művészet az, amire én e munkában törekszem.

Keresem a lényegét, kutatom és előállítom példáit az élet e legnagyobb titkának, amely előttem igen gyakorta céljának is látszik, összegyűjtöm a rája vonatkozó híres vagy érdekes, nyilvánvaló, vagy eddig eldugott okmányokat, feltárom a nevezetes vizsgálódásokat, amelyek eddig folytak, akár tudományos, akár költői alapokon. A roppant anyagnak egy újszerű, helyes és gazdaságos összehordása, mondjuk így: elbeszélése a főcélom és az én felfogásom széljegyzetek, a magam csekély tapasztalatai, inkább mellékesek, de hiszem, semmiképpen nem lesznek feleslegesek.

Ilyen módon akarom megcsinálni a szerelem lélek- és élettanát. A legelső, amely magyar nyelven és magyar szellemben, idehaza íródott. Kitűnő kartársam könyve, a Szász Zoltáné tíz évvel később jelent meg. Mert úgy tartom, hogy igenis fontos, sőt legelsőbb is az, hogy a magunk szellemével lássunk ki a világba és be a szívünkbe. Így talán sikerül a legáltalánosabb természetrajz különös középpontjává tenni a magyar szívet és az elmét.

A szerelemről való nagy rendszeres vagy tudományos gondolatok azonban - sajna - nem a mieink. Mi az édes szenvedélyt inkább cselekedjük és megtörténetjük, érezzük és kultiváljuk, nézzük vagy elbeszéljük. A nagyszerű bölcseségek, a kutató elmélyedések diadala

idegen fajtáké: a régi zsidóké, az igen szerelmes természetű hinduké és az új nemzetek közül: az angolé, a franciaé és a németé.

A szerelem helyét, szerepét és filozófiai lényegét a világegyetemben - akár tetszik ez nekünk, akár nem - egy német elme határozta meg eddig a legérthetőbb és ezért a legnépszerűbb - hazugsággal. Arthur Schopenhauert értem, aki világos formulái, érthető és élvezetes stílusánál fogva, elfoglalva tartja a szerelem-professzorság világtanszékét. Pedig tézise kellemetlen, sőt a szerelmesre nézve egyenesen sértő, de első pillanatra szerencsés formulának látszik, ennek az óriási ügynek összekuszált és temérdek aktái között a legegyszerűbb az írása.

A német, - tudják önök, hiszen éppen azért beszélek róla - az ötletes gondolkodó fogott egy feltűnően csinos ideát, amelynek látszólag fiziológiai alapja van. És ezen építette fel híres metafizikáját a nemi szerelemről. Szerinte: a szerelem csalás, helyesebben a szeretők megcsalattatása. Ő így gondolja a dolgot: van valami, az első, a legfőbb, az emberi fajta. Ez van és lenni akar okvetetlenül. Folytatni akarja létezését be a végtelenségbe, még pedig egy ősi ösztönnél fogva, a lehető legkellemesebben. Ennek a fajtának szolgálatában áll az ember, amikor szeret. Ennek engedelmeskedünk, ennek dolgozunk, ettől hagyjuk magunkat bolonddá tenni. Tehát az első, még félénk és részben tiszteletteljes csókban, amelyet a szerető a kedves ajkára nyom: a csókolódzókra nincs semmi jó és semmi szükséges, voltaképpen hivatalos kötelességet teljesítenek, a láthatatlan főnök, a fajta parancsára. És ezt, majd az utána fokozatosan következő társasjátékot sem a

mi minta párunk, sem általában akármely szerelmes pár nem teljesítené, ha a Fajtának ez nem volna ösztönbéli érdeke. Viszont ennek a mindenhatóságnak a kegyelméből a szerelmesek elbolondíttatnak és megadatik nekik az az illúzió, hogy magukért cselekszenek, hogy amit végbevisznek, az gyönyörűség, amelyhez hasonlót a világegyetemben rajtuk kívül nem érzett senki. Pedig az egész dolog semmis, vagy amint a szász asszony mondja: "...aztán mi van magának belőle!"

Akármily frivol és hideg legyen is a híres bölcslő elmélete, annyit meg kell engedni, hogy okfejtésének két nagyszerű részlete van. Az egyik, amint keresi az összefüggést a jelenségek között, ahogy a múltó földi tüneményeket összeköti az elmulthatatlan örökkévalósággal. Annak igaznak kell lenni, hogy a szerelem csak sugara valamely láthatatlan napnak, nem ok, hanem következés. Schopenhauer azt hiszi, hogy az emberi fajtában megtalálja ezt a napot, itt megáll és csomót köt. A kiindulási pontja tehát eszményi, de tudományos rendszere: a szász asszonyé, ő a kiábrándulás és kiábrándítás filozófusa, voltaképpen nincs tehát tehetsége a szerelemre, még kevésbbé pedig arra, hogy törvényeit megállapítsa. Hiányzik belőle a rajongás is, a tudás, úgy a gyakorlati, mint az elméleti. Mégis, genieje megfogott néhány tapasztalati és természettudományi tényt és kifejtette az ellentéteknek a szerelemben való szerepét. Tétele hogy a jövőendőben megszületendő gyermek mint keresi ki szüleit úgy, hogy ő - ha egykor meglesz - életrevaló és fejlődésképes legyen, ez a hipotézis, ha nem is áll erősen, szellemesen van fölállítva, kifejtve és rendszerbe foglalva. Darwin ivari kiválásának

e népszerűsítése átment a köztudatba, és hallottam róla beszélni gimnazistalányokat.

De minden elmélet zöld, az élet teli pirosságához képest. És abban a korban, amelyben a Schopenhauer általános filozófiáját a műveltség jó része hajlandó természetrajzi igazságnak elfogadni, ma a szerelem egyénibb, mint valaha volt. Azt merném mondani, hogy az emberek ma édeskeveset törődnek többé a fajta nagy érdekeivel, sőt akad nem egy jelentékeny áramlat, amely egyenesen ellene cselekszik.

Vigyázok, nehogy gondolataim frivol térre szabaduljanak, mert semmit sem utálok jobban, mint az ugynevezett pikantériát és tudom, hogy tárgyam azonnal alávaló lesz, mielőtt egy árnyalatát elvesztem a kellő komolyságnak. Tehát jó lesz nem is beszélni arról, mint és miképpen szabadítja föl magát az egyén a fajta zsarnoksága alól. Sőt azt szeretném mondani, hogy a fajtának a jelentkezése a szerelemben, céljának, gyümölcsének, a gyermeknek a képében: egyszerűen megzavarja, a maga természetéből kiforgatja magát a szó szoros értelmében vett ideális szerelmet. Fájdalom, nem lehet oly világosan nyilatkoznom, hogy kizárjam a konfuziót, amely az olvasó és köztem e pontban igen könnyen fölmerülhet.

Röviden tehát annyit: bizonyos, hogy a szerelem önmagáért való, önmagában a legjobb, amit halandó érezhet és hogy mely célnak szolgál, mily láthatatlan napnak a kisugárzása, semmiféle bölcs, és talán soha, meg nem tudja mondani. Hogy segítségével is tartja fenn magát

az emberiség: nekem úgy tetszik, hogy ez csak egyik munkája, lényeges, de nem fő momentuma.

A Schopenhauer-magyarázat tehát amily érdekes, olyan erőszakos, mert éppen a nagy, a patológikus, a feltűnő szerelmeket és ezt a mai szaporodni nem, de szeretni annyira vágyó kort nem tudja elhelyezni elmélete keretébe. A csudás ész, ha látta volna, hogy az egyéni boldogság ösztöne és akarata mint válik ki és lép előtérbe, ha megfigyelheti a szerelem százféle áramlatát: bizonyára letesz a hivságos tervről, hogy megfogja, kikutassa és számokkal jelölje meg azt a pontot, amelyből a szerelem maga ered. Nekem az a sejtésem, hogy ez ugyanaz, ami a lét és ez elérhetetlen és megközelíthetetlen minden földi hajós számára. Inkább fogadjuk el a régi jó alkalmatosságot, a hitet és azon evezünk lábai elé - az istenségnek. És mondjuk: A szerelem az istenség szíve, dőbe. Ez aztán a nászút, ez az igazi krisztallizáció, amiből és amiért lett minden. Ez a formula legalább egy határtalan kép, amelybe mindenkinek a fantáziája belefér és benne kedvére játszhatik.

Alig kezdtem, mindjárt szakítok az általánosságokkal. Egyáltalán: a tünemény magyarázatánál maradok a tüneményeknél. És itt mindjárt, az első lépésnél, belekapaszkodom valakibe, akinek a szerelemről, mint jelenségről egy éppen olyan népszerű hipotézise van, mint amilyen a Schopenhaueré. Stendhalt (Henry Beyle-t) értem, aki a múlt század elején könyvet írt a szerelem fiziológiájáról. Ennek a könyvnek van egy példázata, amely csaknem átment a miveltség vérébe, a kódexnek ugyszólván első szakasza lett.

Stendhal mondja:

Salzburg sóbányáinak valamely elhagyatott tárnájába beledobunk egy levéltelen fa-ágot. Néhány hónap múlva kivesszük és akkor látjuk, hogy telerakódott kristályokkal. Legkisebb ágai, melyek nem nagyobbak, mint egy egér bajusza, teméntelen ragyogó és fénylő gyémántokkal vannak telerakva. Az eredeti ágot megismerni sem lehet többé.

Ez a krisztallizáció. És amit én ennek nevezek, az a léleknek egy képessége és cselekvése, amely mindenből - ami csak kínálkozik az érzékeknek - új meg új fölfedezésekre jut, arról, hogy a szeretett kedvesnek új meg új, több és több tökéletessége van.

Ez a krisztallizáció híres föltevése, amelynél szebb és kényelmesebb kiindulási pontot nem találok a szerelem életét kutató kalandos utamra.

Egy kifejlődött asszony vallomása

- Délamerika Virginia államában élt egy magas termetű, fiatal és erős rabszolga, fajtájára nézve néger, de már keresztény. Hogy, hogy nem, elég az hozzá, hogy a fekete ember beleszeretett a gazdája - egy gazdag ültetvényes - szép fiatal feleségébe. Valószínű, hogy nem kérdezte meg mi az a krisztallizáció és egészen bizonyos, hogy sem a Stendhal, sem más szerelmi elméletről nem volt tudomása, sőt magának a szerelemnek is csupán a nagyszerű vak

ösztönét ismerte ekkoráig. Az angol ujság, amely az esetet előadta, nem szolgáltat semmiféle analizissel, adta a tényeket, amint következtek. Meglehetősen rapid következtek: a néger szerelemre gyullad és egy hó tavaszi éjszakán - mikor a gazdája nem volt otthon - betört az urnője hálósobájába, előbb azonban lefegyverezte a farm minden cselédségét, vagy tiz rabszolgát, akik nem voltak szerelmesek az urnőjükbe. Kettőt vagy hármát meg is ölt, mert kénytelen volt vele, a többit szerteszórta, az asszonyt az ágyából kiölelte és elfutott vele a langyos éjszakába, egy árnyékos őserdőbe. Ez aztán a nászút, ez az igazi krisztallizáció műve!

- És mi történt a bölcs örülltel, a gyönyörű gazemberrel?

- Szegényt meglinchelték, de az mellékes. A fődolog az, hogy maguk a fehér férfiak ritkán képesek többé ilyen nagyszerű gaztetre és ha az őserjü szerelmet akarjuk magyarázni, kénytelenek vagyunk Virginiába és a multba kalandozni.

*

Ezt a kis amerikai történetet egy uriasszony beszélte el nekem, aki állásánál és koránál - ő a harminczéves asszony - de különösen képességeinél fogva a legelső tekintély előttem mindennemű szerelmi dolgokban. Megtiltotta, hogy a nevét és a karakterét kiírdjam, sőt én mindent el fogok követni, hogy rá ne ismerhessenek, és ezentúl röviden a kékhaju hölgynek fogom nevezni. Még csak az hiányzik, hogy a hajának és a szemének a színéről megmondjam az igazat! Annyit azonban kénytelen